

Joan Sales, a la casa de la Muntanya Pelada, on encara té la seu el Club Editor/ ARXIU

INCERTA GLÒRIA
Joan Sales
Editorial: Club Editor
Pàgines: 544
Preu: 22,50 euros

L'afany de ser **compresos**

La novel·la de Joan Sales supera el repte del cinema quan ja és un text clàssic

Només una cultura tan estigmatitzada com la nostra no ha pogut exhibir algunes de les seves millors novel·les en adaptacions cinematogràfiques. En algunes de les lectures que he fet d'*Incerta glòria* –sobretot quan la col·locava de treball als estudiants de periodisme de l'Autònoma– veia clarament les seves possibilitats de dur-la a la pantalla. El problema d'aquest exercici de translació és que no destrossin la novel·la, per més insigne i reputat que sigui el director. Ho hem vist fins i tot amb guanyadors d'Oscars o dels premis més importants del cinema europeu. Per aquesta raó m'intranquil·litza l'anunci d'una d'aquestes metamorfosis de la narrativa literària a la cinematogràfica. Cal dir que va ser una garantia que el responsable fos Agustí Villaronga, que té els avals de les adaptacions que ha fet de llibres tan complicats com *El mar*, de Blai Bonet – també del catàleg d'El club dels novel·listes de Joan Sales– i de *Pa*

negre, la impressionant pel·lícula que va filmar a partir de l'obra d'Emili Teixidor. Villaronga no busca l'exhaustivitat ni incidir d'una manera episòdica en l'eix de les novel·les sinó que les fa seves en un exercici de síntesi a partir de la visió personal, personalíssima. Diríem que no en subverteix l'esperit, però tampoc no es mostra literal. Deixa que les pròpies dinàmiques de la seva disciplina no vulguin abusar de recursos més literaris com les veus en *off* i d'altres trampes mortíferes.

En la confessió que feia a la primera edició de la novel·la el 1956, Sales deia que “hi ha un moment de la vida que sembla com si ens despertéssim d'un somni. Hem deixat de ser joves”. *Incerta glòria* és també la crònica d'aquesta iniciació a partir d'una guerra, on les seves criatures, com en un novel·lot rus, evolucionen dins la destrucció. El nostre autor ho va viure en primera línia, no com un intel·lectual de rereguarda que reservava el bel·licisme per als articles, sinó entre les columnes anarquistes d'obrers, que sabien que no tindríen més oportunitat que la victòria o la mort. Enmig del bateig de foc, els protagonistes de la novel·la cauen en les contradiccions que fan tan suculent a la novel·la i que l'han fet perdurable. Després de presentar-se al tinent coronel, el protagonista narrador assevera: “El nostre afany de ser compresos només es pot comparar amb la

nostra desgana per comprendre ningú”. A partir d'aquestes primeres línies, la incomoditat pren forma i la ideologia camina cap a l'escepticisme per la mateixa violència de la situació: “En aquestes brigades regulars no poden imaginar l'infern que són les brigades improvisades amb escapats del presidi o del manicomi i dirigides per il·luminats delirants. Cal haver-ho viscut onze mesos, com jo.”

El punt de vista en primera persona que ha fet tan influent *Incerta glòria*, el to de confessió, supera la cotilla catòlica on es podria haver perdut literàriament Sales mitjançant el moralisme. Així, la confessió manté el lector pròxim a la veu narrativa i s'acaba convertint en el seu interlocutor davant la barbàrie que es narra. Per aquest motiu, *Incerta glòria* ha passat a la història de la literatura –amb el handicap que suposa pertànyer a una llengua perseguida o menystinguda i obviada– amb idèntiques consideracions que podríem observar en *Guerra i pau* de Lev Tolstoi –sobre les guerres napoleòniques que no va viure– o les trinxeres de la Primera Guerra Mundial que va descriure Céline a *Viatge al fons de la nit*, que també ens mereixeria una adaptació de Villaronga. Estem davant un text ja clàssic i d'un film que ho serà. L'elegància que va destacar Carlos Pujol en la seva traducció castellana, ha quedat preservada. *